MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL
AVGUST 8-SON, I-QISM

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ФИЛИАЛ В г. ТАШКЕНТЕ

TOSHKENT DAVLAT TEXNIKA UNIVERSITETI

TOSHKENT TO'QIMACHILIK VA YENGIL SANOAT UNIVERSITETI

Elektron nashr, 2026-yil, avgust.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

IQTISODIYOTGA TO‘G‘RIDAN-TO‘G‘RI XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING SAMARALI DAVLAT BOSHQARUVI 9
Amirov Otabek Xudoyberdi o‘g‘li
РОЛЬ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СИСТЕМЕ ФИНАНСОВОГО КРИЗИС-МЕНЕДЖМЕНТА ПРЕДПРИЯТИЯ 14
Маннапова Раъно Аброровна
METROPOLITEN SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRAL METODOLOGIK MODELI 22
Mansurov Xamrokul Ilxomovich
INVESTMENT COOPERATION BETWEEN UZBEKISTAN AND CHINA: CHALLENGES AND PROSPECTS 29
Liu Qing
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANK TIZIMI: MARKAZIY BANK VA UNING VAZIFALARINING IQTISODIY ASOSI 36
Sherkulova N.B., Fayzullayeva Maxliyo
MINTAQAVIY IQTISODIYOT: MUAMMOLAR VA XALQARO TAJRIBA 41
Yorqin Xudoyiberdiev
BIZNES SUBYEKTLARINING EKSPORT FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY OMILLARI 45
Karamatdinova Aysawle Paraxatovna
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PDCA TAMOYILIGA ASOSLANGAN 7 BOSQICHLI TAKOMILLASHTIRILGAN TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI 53
Xojiyev Ma’murjon Muxsinjon o‘g‘li
HUDUDIY SPORT-SOG‘LOMLASHTIRISH TURIZMINING RIVOJLANISHIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR 62
Misirxonov Habibxon Iskandar o‘g‘li
TRANSPORT SOHASIDA AYOLLAR BANDLIGINI TA‘MINLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARUV MODELINI TAKOMILLASHTIRISH 71
Abdukarimova Dilnozaxon Mamurjon qizi
QALMOQIR KONI MIS-MOLIBDEN RUDASINING GRANULOMETRIK TARKIBI VA METALLARNING YIRIKLIK SINFLARI BO‘YICHA TAQSIMLANISHINI TAHLIL QILISH 78
Samadov Alisher, Abdusamiyeva Lobarxon
VELOCITY CALCULATION AND ANALYSIS OF MANIPULATOR MOTION BASED ON THE DIFFERENTIAL APPROACH 83
Egamberdiev Azimjon, Djuraev Sherzod
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA INNOVATSION MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISHNI RAG‘BATLANTIRISH OMILLARINI BAHOLASH 88
Tojiyev Sa’dulla Muhitdinovich
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK BARQAROR RIVOJLANISHINI EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH ORQALI TA’MINLASH 93
Jo‘raxonov Muzaffar Eskandarovich
MILLIY TURIZM EKOTIZIMINI XALQARO RAQAMLI PLATFORMALARGA INTEGRATSIYA QILISHNING STRATEGIK MEXANIZMLARI 101
Temirov E.I.
TO‘G‘RIDAN-TO‘G‘RI XORIJIY INVESTITSIYALARNING EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISHDAGI TA’SIRINI BAHOLASH 109
Mutorov Ilhom Avazjon o‘g‘li
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI 116
Ziyodullayev Sodiqjon Mamadillayevich

ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ НА ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ МИНЕРАЛЬНО-СЫРЬЕВОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 121
Худайбердиева Камила, Абдурахманова Мунавар
СОВРЕМЕННЫЕ ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ИХ ДОСТУПНОСТИ 127
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТНЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ 138
Ташмухамедова Карима Саматовна
ИНТЕГРАЦИЯ ОЦЕНКИ КОРПОРАТИВНОГО РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА В ИНДЕКС КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 143
Маманазаров Ойбек, Аблаева Валентина
TURIZMDA PROFESSIONAL TA'LIM VA O'QITISH (VET) TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI: O'TISH DAVRI IQTISODIYOTLARI UCHUN SINGAPUR VA AVSTRALIYA TAJRIBASI 150
Abdullabekova Noilaxon G'ofurjon qizi
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI CAMELS TIZIMIDA BAHOLASHNING NAZARIY VA METODOLOGIK TADQIQI 156
Safaraliyev Basir Norboyevich
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH MEXANIZMI VA TRANSFORMATSIYA NATIJADORLIGINI BAHOLASH 162
Vafiyev Raxim Xalimjonovich
JINCHAN REAGENTI YORDAMIDA KVARSLI-PIRIT KONSENTRATIDAN OLTINNI TANLAB ERITIB AJRATIB OLISH 169
Rahmonova Umida, Xasanov Abdurashid, Saidahmedov Aktam
QALMOQQIR MIS-MOLIBDEN RUDALARI MINERALLARINING OCHILISH DARAJASINI BAHOLASH VA BOYITISH TEXNOLOGIYASINI ASOSLASH 174
Samadov Alisher, Abdusamiyeva Lobarxon
ФАКТОРЫ МОЛОДЕЖНОЙ БЕЗРАБОТИЦЫ В УЗБЕКИСТАНЕ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ ДЕМОГРАФИЧЕСКИХ, МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ 179
Мусаева Шоира, Усмонова Дилфуза
QARZ KAPITALI ASOSIDA LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH) AMALIYOTINING AHAMIYATI 183
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li
ANGREN VA YANGI ANGREN IESLARINING KUL-SHLAK AG'DARMALARI TEXNOLOGIK NAMUNALARNING MODDIY TARKIBINI O'RGANISH 189
Almatov Ilxomjon, Xatamov G'ayrat, Jabborov Ergash, Sodiqov Farrux
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MOLIYAVIY NATIJALAR HISOBI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING YAXLIT TIZIMI 195
Bekchanov Faxriddin Atabekovich
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI O'RNI 200
Safaraliyev Suyun Sheraliyevich
RESEARCH AND DESIGN OF ANAEROBIC REACTORS FOR EFFECTIVE FERMENTATION OF AGRICULTURAL RESIDUE 204
Dilbar Ramazonova
"TARMOQLARDAN FOYDALANISH" BOBINI O'QITISHDA MUALLIFLIK TA'LIM PLATFORMASIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI 209
Allaberganova Muyassar, Po'lotova Sevinchoy
RAQAMLI MARKETING PLATFORMALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI 216
Pirmatov Oybek Shovkat o'g'li

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

TIJORAT BANKLARIDA ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISH VA O‘TKAZISH JARAYONLARINING AMALDAGI HOLATI 223
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich
ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARIDA MOLIYAVIY TAHLIL AMALIYOTINING MUAMMOLARI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 232
Amanqulova Muxlisa Narsafar qizi
SURXONDARYODA YASHIL TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI 240
Mamatov Sardor, Rashidova Nargiza
XORIJIY MAMLAKATLARDA UY-JOY NARXLARIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNI BAHOLASH TAJRIBASI 246
Sadikova Dildora Abdulla qizi
TOMORQA XO‘JALIKLARI FAOLIYATIDAN KELADIGAN DAROMADLARNI OSHIRISHDA INNOVATSIYALARNING ROLI 252
U.U. Nurullayev
ECONOMIC EFFICIENCY OF IMPLEMENTING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN WAREHOUSE OPERATIONS 257
Abdulazizova Shakhrizoda Azizbek kizi
IXTISOSLASHUV VA KONSENTRATSIYANI TAKOMILLASHTIRISH ASOSIDA SUT MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNING SAMARADORLIGI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI 262
Sherbekova Ariuxan Rashidovna
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI KAPITAL TARKIBINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARIGA TA’SIRI TAHLILI 266
Jumaniyazova Feruza Rajabovna
ОПТИМИЗАЦИЯ РЕЖИМОВ ВЫРАБОТКИ КИСЛОРОДА И СЖАТОГО ВОЗДУХА ДЛЯ СНИЖЕНИЯ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ПРОИЗВОДСТВА ЧЕРНОВОЙ МЕДИ 271
Т.С. Камалов, Х.Т. Ташева, Д.А. Ишанова, У.И. Абляев
SOLIQ SIYOSATINING INVESTITSION FAOLLIKKA TA’SIRI 279
Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Zarif Oripovich Axrorov
SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI OMMALASHTIRISH VA JORIY ETISHNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIYAVIY QO‘LLAB-QUVVATLASHNING SAMARALI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH (QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA) 284
Seitnazarov Baxadir Muratbaevich
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA MOLIYAVIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH VA RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 291
Turopova Nigora Xolmurod qizi
VIRTUAL REALLIK SAHNALARIDA KO‘P ISHTIROKCHILI HOLISTIK HARAKATNI REAL VAQT REJIMIDA KUZATISH VA KO‘P AGENTLI SKELETNI RETARGETING QILISH 297
Abdusamatov Abdurasul Abduqahhor o‘g‘li
O‘ZBEKISTON KAPITAL BOZORIDA FINTEX VOSITALARIDAN FOYDALANISH VA INVESTITSIYA FAOLLIGI 304
Karimova Nurjahon Olim qizi
MAHALLIY AMALIYOTDA MOLIYAVIY..... HISOBOTNI SOXTALASHTIRISHNING ENG KENG TARQALGAN SHAKLLARINI TAHLIL QILISH 311
Xusanov Shuxrat Burxanovich
TIJORAT BANKLARIDA XALQARO PUL O‘TKAZMALARI BILAN BOG‘LIQ MOLIYAVIY RISKLARNI BAHOLASH YO‘LLARI 318
Eshmamatov Davlat Nuriddinovich
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY TAHLILI 325
Buriyev Sherzod Ahadovich

TEXNOLOGIK MODERNIZATSIYA INVESTITSIYALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING OMILLARI VA MEXANIZMLARI 329
Sarimsaqov Sherzod Xamidovich
ZAMONAVIY IQTISODIY SHAROITLARDA KORXONALARNING STRATEGIK RIVOJLANISHINI BOSHQARISH KONSEPSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH 336
Rasulov Baxtiyor Bahodirovich
MINTAQAVIY IQTISODIY INTEGRATSIYANING YANGI BOSQICHLARI 342
Abduraxmonov Shohruh, Xalmatjanov Farhod
DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED ESG-BASED FRAMEWORK FOR ASSESSING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 347
Hatidje Nasirova
FROM CITY ASSETS TO PRODUCTIVE JOBS: AN EVENT-HISTORY FRAMEWORK FOR DIAGNOSING URBAN GROWTH CONSTRAINTS IN HISTORICAL CITIES 353
Azizbek Zaxidov
AGROTURIZM, GEOTURIZM VA ASTROTURIZM OBYEKTLARIGA TALABALAR EKSPEDITSIYALARINI TASHKIL ETISH SAMARADORLIGI 360
Xoshimov Shoxruh G‘ulomovich
PKN 30% KOMPLEKS KIMYOVIY QO‘SHIMCHADAN FOYDALANISHDA BETON TARKIBINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH 367
B.Q. Mirzayev, Pulatova Shahzoda
BESHINCHI INDUSTRIAL INQILOB DAVRIDA TEXNOLOGIK YECHIMLARNING O‘ZARO UYG‘UNLIGI 374
Shukurov Jaxongir Sa’dulla o‘g‘li
FROM AI AVATARS TO ONE-CLICK CHECKOUT: ALGORITHMIC PERSUASION AND IMPULSIVE MARKETPLACE PURCHASING IN UZBEKISTAN 378
Rano Balkhiboeva Davron qizi
TURLI IQLIM SHAROITLARIDA BINOGA INTEGRATSIYALASHGAN SHAFFOF FOTOVOLTAIK TIZIMLARNING ENERGIYA SAMARADORLIGI VA ULARNI O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI 389
Akromjon Boboyev, Odilbek Dexqonboyev
OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQARUVCHI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING STRATEGIK RAQOBATBARDOSHLIGINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 397
Nodira Abdulxamidova Abdurashitovna
O'ZBEKISTONDA TASHQI SAVDO VA LOGISTIKA INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI AGROEKSPORTNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH: QOVUN EKSPORTINING YEVROPA ITTIFOQI BOZORLARIGA CHIQISH IMKONIYATLARI 404
Raximov Feruz Uyg'unovich
JIZZAX VILOYATIDA TURISTIK JOYLASHTIRISH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY XUSUSIYATLARI 415
Mamadiyorov Adhamjon Qo‘chqar o‘g‘li
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHNING INFRATUZILMAVIY TA’MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 423
Madirimov San’at Rajabovich
SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISH HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 432
Omonova Nigora Bahodir
KO‘CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASH (MASS APPRAISAL) TIZIMI: RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI VA O‘ZBEKISTON SOLIQ AMALIYOTI 438
Musalimov Farxod Isamuxamedovich
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 442
Turdiyev Eralijon Muxtarovich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

AUTOMATED GUIDED VEHICLE (AGV) SYSTEMS IN LOGISTICS AND WAREHOUSE AUTOMATION: TECHNOLOGICAL ADVANCEMENTS, OPERATIONAL EFFICIENCY, AND STRATEGIC IMPLEMENTATION .. 449
WANG YAN
УПРАВЛЕНИЕ МАРКЕТИНГОМ НА ОСНОВЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: ТРАНСФОРМАЦИЯ ПРОЦЕССА ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ 454
Умарова Нозанин, Умедулло Махмудов
TO‘LOV TIZIMLARIDA INNOVATSION BOSHQARUV STRATEGIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI..... 461
Iskandarov Xurshid Iskandarovich
ALOQA KORXONALARIDA TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR INVENTARIZATSIYASINI RFID, SHTRIX-KODLASH VA GIS TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA AVTOMATLASHTIRISH MODELI 468
Jamilov Jushqin Jonon o‘g‘li
SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNI STATISTIK TAHLIL QILISH (QASHQADARYO MISOLIDA) 474
Avazova Nafisa Namazovna
BYUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLARNI REJALASHTIRISH, HISOBDA AKS ETTIRISH HAMDA SARFLANISHI HISOBI 479
Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o‘g‘li

BYUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLARNI REJALASHTIRISH, HISOBDA AKS ETTIRISH HAMDA SARFLANISHI HISOBI

Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o‘g‘li
Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar institut bosh hisobchi , mustaqil izlanuvchisi
aabdurkhmonovs@gmail.com
***ORCID**: 0009-0006-9385-7370*

Abstract. This article examines the planning of extra-budgetary revenues, their recognition in accounting, and the accounting of their expenditure. The study analyzes the sources of extra-budgetary funds, planning principles, accounting treatment of revenues and expenses, and financial reporting practices. Based on the findings, recommendations are proposed to improve the planning, accounting, and efficient use of extra-budgetary resources.

Keywords: extra-budgetary revenues, planning, accounting, financial reporting, expenditure accounting, tuition fees, grants, financial management.

Annotatsiya. Mazkur maqolada byudjetdan tashqari tushumlarni rejalashtirish, ularni buxgalteriya hisobida aks ettirish hamda sarflanishi hisobini tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Byudjetdan tashqari mablag‘larning shakllanish manbalari, ularni rejalashtirish tamoyillari, daromad va xarajatlarning buxgalteriya hisobida e’tirof etilishi hamda moliyaviy hisobotlarda aks ettirilish tartibi tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida byudjetdan tashqari tushumlarni rejalashtirish va ulardan samarali foydalanish tizimini takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: byudjetdan tashqari tushumlar, rejalashtirish, buxgalteriya hisobi, moliyaviy hisobot, xarajatlar hisobi, kontrakt mablag‘lari, grantlar, moliyaviy boshqaruv.

Аннотация. В статье исследованы вопросы планирования внебюджетных поступлений, их отражения в бухгалтерском учете и учета использования средств. Рассмотрены источники формирования внебюджетных доходов, особенности их планирования, признания доходов и расходов, а также отражения в финансовой отчетности. Разработаны рекомендации по совершенствованию системы планирования и учета внебюджетных средств.

Ключевые слова: внебюджетные поступления, планирование, бухгалтерский учет, финансовая отчетность, учет расходов, контрактные средства, гранты.

KIRISH

Davlat sektorida moliyaviy boshqaruv tizimini takomillashtirish sharoitida byudjetdan tashqari tushumlarni samarali rejalashtirish, ularni buxgalteriya hisobida to‘g‘ri aks ettirish va maqsadli sarflash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, oliy ta’lim muassasalari, sog‘liqni saqlash, ilmiy-tadqiqot va boshqa byudjet tashkilotlarida byudjetdan tashqari mablag‘lar moliyaviy resurslarning asosiy manbalaridan biriga aylanib bormoqda.

Byudjetdan tashqari tushumlar kontrakt to‘lovlari, grantlar, homiylik mablag‘lari, ijara haqlari, pullik xizmatlar va boshqa qonunchilikda nazarda tutilgan manbalar hisobidan shakllanadi. Mazkur mablag‘lardan samarali foydalanish, ularning rejalashtirilgan ko‘rsatkichlarga muvofiq shakllanishini ta’minlash hamda hisobini shaffof yuritish tashkilotning moliyaviy barqarorligiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli byudjetdan tashqari tushumlarni rejalashtirish, hisobga olish va sarflanishini ilmiy asosda o‘rganish dolzarb masala hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Byudjet tashkilotlarida moliyaviy boshqaruv va buxgalteriya hisobi masalalari xorijiy olimlardan Robert N. Anthony, James Wild, Peter Atrill, Eddie McLaney va boshqa tadqiqotchilar tomonidan o‘rganilgan. Ularning ilmiy ishlarida davlat sektorida daromad va xarajatlarni rejalashtirish, moliyaviy hisobotlarni shakllantirish hamda resurslardan samarali foydalanish masalalari keng yoritilgan.

Mahalliy iqtisodchi olimlar B.B. Hamdamov, M.Q. Pardayev, Sh.X. Elmirzayev, A.A. Karimov va boshqa

tadqiqotchilar **byudjet** tashkilotlarida byudjetdan tashqari mablag‘larni rejalashtirish va hisobga olishning nazariy hamda amaliy jihatlarini tadqiq etganlar. Ular moliyaviy intizomni mustahkamlash, hisob tizimini takomillashtirish va davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlarini joriy etish bo‘yicha ilmiy xulosalarni ilgari surganlar.

Biroq byudjetdan tashqari tushumlarni rejalashtirish, ularni hisobda aks ettirish va sarflanishi hisobini kompleks tarzda o‘rganishga bag‘ishlangan ilmiy tadqiqotlar yetarli emas.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, iqtisodiy tahlil, qiyosiy tahlil, statistik guruhlash, induksiya va deduksiya, kuzatish hamda umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini O‘zbekiston Respublikasining **byudjet**, buxgalteriya hisobi va ta’lim sohasiga oid normativ-huquqiy hujjatlari, davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari hamda mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etdi.

Tahlil jarayonida byudjet tashkilotlarida byudjetdan tashqari tushumlarni rejalashtirish, daromad va xarajatlarni hisobga olish hamda moliyaviy hisobotlarni shakllantirish amaliyoti o‘rganildi, **maqola matnini tayyorlash jarayonida esa sun’iy intellekt vositalaridan yordamchi vosita sifatida 10 foizgacha foydalanildi.**

TAHLIL VA NATIJALAR

Oliy ta’lim muassasalarida **byudjetdan tashqari daromadlar hamda xarajatlar smetasi** tuzilganidan keyingi bosqich bo‘lib, sodir bo‘lgan voqea-hodisalarni birlamchi **hujjatlarda** aks ettirish hamda buxgalteriya **o‘tkazmalarini** berish hisoblanadi.

2-sonli BHS “Yagona schyotlar rejasi”ga muvofiq oliy ta’lim muassasalari budjetdan tashqari daromadlarni hamda xarajatlari quyida ishchi schyotlar asosida olib boradi.

1-jadval

2-sonli BHS “Yagona schyotlar rejasi”ga muvofiq oliy ta’lim muassasalari budjetdan tashqari daromadlarni hisobini yuritishda foydalaniladigan ishchi schyotlar

Schyot raqami		Schyot nomi
520	**000**	**Budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari mablag‘lari bo‘yicha hisoblangan daromadlari**
520	**100**	**To‘lovlarning maxsus turlariga doir hisob-kitoblar bo‘yicha hisoblangan daromadlar**
520	130	Boshqa davlat ta’lim tashkilotlarida bolalar ta’minoti uchun ota-onalardan undiriladigan to‘lovlar bo‘yicha hisoblangan daromadlar
520	140	Budjet tashkilotlari tomonidan o‘quvchilar bolalar musiqa va san’at maktablari hamda maktabdan tashqari davlat ta’lim tashkilotlarida ta’lim olganligi uchun undiriladigan to‘lovlar bo‘yicha hisoblangan daromadlar
520	150	Oliy va o‘rta maxsus, professional ta’limi tashkilotlarida o‘qitishning to‘lov-kontrakt mablag‘lari bo‘yicha hisoblangan daromadlar
520	**300**	**Budjet tashkilotini budjetdan tashqari rivojlantirish jamg‘armasi mablag‘lari bo‘yicha hisoblangan daromadlari**
520	**310**	**Budjet tashkilotlarining rivojlantirish jamg‘armasi bo‘yicha hisoblangan daromadlari**
520	**400**	**Budjet tashkilotlarining boshqa budjetdan tashqari hisoblangan daromadlari**

520	410	Taqsimlanishi nazarda tutilgan tushumlar bo‘yicha hisoblangan daromadlar
520	420	Xodimlardan, ular ishlayotgan joyida ovqatlanganligi bo‘yicha hisob-kitoblardan tushadigan tushumlar bo‘yicha hisoblangan daromadlar
520	430	Ajratmalar hisobiga shakllanadigan vazirliklar va idoralarning budjetdan tashqari jamg‘armalari bo‘yicha hisoblangan daromadlar
520	490	Budjet tashkilotlarining qonunchilik hujjatlariga muvofiq boshqa turdagi hisoblangan daromadlari
550	000	O‘tgan yilgi debitorlik qarzdorliklar, kamomadlar, tekshiruv natijasiga ko‘ra to‘lovlar bo‘yicha hisoblangan daromadlari

2-sonli Buxgalteriya hisobi standarti (BHS) “Yagona schyotlar rejasi”ga muvofiq oliy ta’lim muassasalarida **byudjetdan tashqari daromadlarning** buxgalteriya hisobi 520 000 va 550 000 guruh schyotlari orqali tashkil etiladi. Mazkur schyotlar oliy ta’lim muassasasining asosiy va qo‘shimcha faoliyati natijasida shakllanadigan daromadlarni iqtisodiy mazmuni bo‘yicha guruhlash, ularni analitik va sintetik hisobda yuritish hamda moliyaviy hisobotlarda ishonchli aks ettirishni ta’minlaydi.

Oliy ta’lim tashkilotlarida **byudjetdan tashqari daromad manbalarining oshishi**, ushbu daromad turlarini smetada aks ettirish hamda byudjetdan tashqari daromadlarni to‘g‘ri boshqarish nuqtayi nazaridan oliy ta’lim tashkilotlarida byudjetdan tashqari daromadlarni aks ettiruvchi bir nechta ishchi schyotlarni ochish tavsiya qilindi.

Mazkur ishchi schyotlarning joriy etilishi oliy ta’lim muassasalarida byudjetdan tashqari daromadlar hisobining analitik darajasini sezilarli darajada oshiradi. Xususan, innovatsion faoliyatning har bir yo‘nalishi bo‘yicha daromadlarni alohida hisobga olish, ularning dinamikasi va tarkibini tahlil qilish, har bir daromad manbasining moliyaviy natijadorligini baholash, ichki nazoratni kuchaytirish hamda moliyaviy hisobotlarning shaffofligini ta’minlash imkoniyati yaratiladi. Bundan tashqari, ushbu schyotlar oliy ta’lim **muassasalarining** innovatsion salohiyatini baholash, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish bo‘yicha davlat siyosati samaradorligini tahlil qilish, xalqaro reytinglar va institutsional baholash jarayonlari uchun zarur bo‘lgan moliyaviy ko‘rsatkichlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Natijada byudjetdan tashqari daromadlar hisobining axborot sifati oshadi, boshqaruv qarorlari yanada asosli qabul qilinadi hamda oliy ta’lim muassasalarining moliyaviy barqarorligi va innovatsion rivojlanishi mustahkamlanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, byudjetdan tashqari tushumlarni rejalashtirish, ularni buxgalteriya hisobida to‘g‘ri aks ettirish hamda sarflanishi hisobini samarali tashkil etish byudjet tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta’minlashning muhim omillaridan biridir. Byudjetdan tashqari mablag‘larning shakllanishi va ulardan foydalanishning shaffofligi moliyaviy boshqaruv sifati hamda hisobotlarning ishonchliligini oshiradi.

Tadqiqot davomida daromadlarni prognozlash mexanizmlarini takomillashtirish, analitik hisobni kuchaytirish, xarajatlar hisobini yanada aniqlashtirish va moliyaviy nazorat tizimini rivojlantirish zarurligi aniqlandi. Shu munosabat bilan byudjetdan tashqari tushumlarni rejalashtirishda zamonaviy iqtisodiy prognozlash usullaridan foydalanish, hisob jarayonlarini raqamlashtirish, elektron hujjat aylanishi va avtomatlashtirilgan moliyaviy boshqaruv tizimlarini keng joriy etish, davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari talablarini amaliyotga tatbiq etish hamda ichki nazorat tizimini takomillashtirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Mazkur chora-tadbirlar byudjetdan tashqari mablag‘lardan oqilona va maqsadli foydalanishni ta’minlash, moliyaviy intizomni mustahkamlash hamda tashkilotlar faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. **O‘zbekiston Respublikasining Budjet kodeksi**: O‘RQ-360-son, 2013-yil 26-dekabr (o‘zgartirish va qo‘shimchalar bilan). – O‘zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – URL: https://lex.uz/docs/-2304138 (murojaat sanasi: 14.08.2026).
2. **O‘zbekiston Respublikasining “Buxgalteriya hisobi to‘g‘risida”gi Qonuni**: O‘RQ-404-son, 2016-yil 13-aprel (o‘zgartirish va qo‘shimchalar bilan). – O‘zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – URL: https://lex.uz/docs/-2931253 (murojaat sanasi: 14.08.2026).
3. **O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni**: O‘RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr (o‘zgartirish va qo‘shimchalar bilan). – O‘zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – URL: https://lex.uz/docs/-5013007 (murojaat sanasi: 14.08.2026).
4. **O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni**: PF-5847-son, 2019-yil 8-oktabr. – O‘zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – URL: https://lex.uz/docs/-4545884 (murojaat sanasi: 14.08.2026).
5. **O‘zbekiston Respublikasi budjet hisobining standarti (2-sonli BHS) “Yagona schyotlar rejasi”**: O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirining 2018-yil 10-sentabrdagi 125-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan; O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2018-yil 20-oktabrda 3078-son bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan (o‘zgartirish va qo‘shimchalar bilan). – O‘zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – URL: https://lex.uz/docs/-4008308 (murojaat sanasi: 14.08.2026).
6. International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB). **Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements.** – New York: International Federation of Accountants (IFAC), 2024. – 1850 p.
7. Anthony R.N., Hawkins D.F., Merchant K.A. **Accounting: Text and Cases.** – 13th ed. – New York: McGraw-Hill Education, 2019. – 896 p.
8. Wild J.J., Shaw K.W. **Financial Accounting: Information for Decisions.** – 9th ed. – New York: McGraw-Hill Education, 2021. – 784 p.
9. Hamdamov B.B. **Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi.** – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2018. – 352 b.
10. Pardayev M.Q. **Davlat sektori buxgalteriya hisobi.** – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020. – 408 b.
11. Elmirzayev Sh.X. **Davlat moliyasi.** – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2021. – 432 b.
12. Karimov A.A. **Buxgalteriya hisobi.** – Toshkent: Sharq, 2020. – 512 b.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07 https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal t.me/yait_2100